

St. prp. nr. 114.

(1915)

Om ekstraordinære bevilgninger til sjøforsvaret for budgетterminen 1915—16.

Forsvarsdepartementets indstilling av 11te juni 1915, som er bifaldt ved kongelig resolution av samme dag.

(Foredraget av statsraad Holtfodt).

I st. prp. nr. 67 — 1915 om ekstraordinære bevilgninger til forsvaret har departementet fremsat forslag om følgende forsvarsforanstaltninger:

Titel 1. Fremskutte befæstninger i Kristianiafjorden, Tønsbergdistriktet og Hvalerdistriktet med tilstøtende landfronter m. v.	kr. 8 200 000,00
› 2. Tønsbergfjordens flaaestation	› 170 000,00
› 3. Kristiansands flaaestation	› 215 000,00
› 4. Trondhjems flaaestation	› 590 000,00
› 5. Ramsund flaaestation	› 670 000,00
› 6. Hjemmefabrikation av torpedoer	› 300 000,00

Tilsammen kr. 10 145 000,00

om indtil videre at utsætte behandlingen av ovennævnte titel 5, Ramsund flaaestation, da man efter propositionens avgivelse hadde mottat en nærmere redegjørelse fra departementets konsulent ved anleggene i Ramsund angaaende nødvendige bevilgninger i tillegg til de tidligere i 1912 og 1914 bevilgede beløp, hvorhos man fra havnedirektøren hadde mottat fornyede beregninger over de med utdypningen av Ramsund forbundne omkostninger.

Under henvisning til hvad der er anført i st. prp. nr. 67 — 1915, s. 1—2 vil departementet nedenfor behandle spørsmålene om bevilgning til Ramsund flaaestation, til fartøismateriel for Marinen av typer som kan skaffes, eller hvis bygning kan paabegyndes og til minemateriel for systematisk gjennomført mineforsvar i de strategisk viktigste avsnit paa vor kyst, hvor permanente mineforsvar ikke kan komme til anvendelse.

I en skrivelse av 8de mai d. a. har departementet anmodet Stortingets Militærkomite

Om ekstraordinære bevilgninger til sjøforsvaret for budgetterminen 1915—16.

Disponible bevilgninger.

Til disposition haves av de ved Stortingets beslutninger av 6te juli 1912 og 4de juli 1914 til forskjellige forsvarsforanstaltninger bevilgede og avsatte beløp:

Bevilgede beløp:

Anskaffelse av 2 pansrede kystforsvarsskibe og 1 undervandsbaat kr. 16 200 000,00

Avsatte beløp:

Til flatestation i Trondhjem, hjemmefabrikation av torpedoer og til Kristianiafjordens forsvar » 6 640 000,00

Sum kr. 22 840 000,00

Hertil kommer renter av de paa byggekontraktene for de 2 kystforsvarsskibe og 1 undervandsbaat utbetalte beløp, der pr. 30te juni 1915 er beregnet til:

For 2 kystforsvarsskibe ca. . . . kr. 662 411,00

For 1 undervandsbaat . . . » 31 087,00

» 693 498,00

Sum ca. kr. 23 533 498,00

eller avrundet » 23 533 500,00

Angaaende heromhandlede rentebeløp henvises til vedliggende skrivelse fra Finansdepartementet av 31te mai d. a.

Marinens dokfond paa ca. kr. 600 000,00 er herunder ikke medregnet, da departementet senere — naar paagaende forhandlinger er avsluttet — vil fremsætte forslag for Stortinget om disposition av dette fond.

I st. prp. nr. 67 — 1915 er der foreslaaet anvendt tilsammen kr. 10 145 000,00
Ialt til disposition » 23 533 500,00

Rest kr. 13 388 500,00

der foreslaaes anvendt til nødvendige tillægsbevilgninger til Ramsund flatestation, til dæk-

ning av anskaffelsen av forskjellig materiel, som er forarbeidet til forannævnte 2 kystforsvarsskibe og 1 undervandsbaat, samt til nybygning m. v. av fartøismateriel og minemateriel for flatesten.

Departementet skal nedenfor behandle de forskjellige poster særskilt:

Tit. 1. Ramsund flatestation.

I st. prp. nr. 67 for 1915 har departementet under tit. 5 fremsat forslag om fortsatt bevilgning til anlæg av flatestationen i Ramsund efter opgave fra forsvarsanlæggenes bestyrer.

Efter propositionens fremsættelse er imidlertid fra departementets konsulent ved anlegget av flatestationen i Ramsund indkommet en redegjørelse av 30te mars 1915 angaaende nødvendige bevilgninger i tillæg til de i 1912 og 1914 bevilgede beløp til Ramsund Oplagshavn. Av poster utover de av anlægsbestyreren foreslaaede beløp er i denne redegjørelse opført:

- 1) Slip kr. 56 000,00 (alt. kr. 72 500,00)
- 2) Verkstedsinventar . . » 77 500,00
- 3) Mineinventar » 51 800,00
- 4) Vasdragsrettigheter » 8 000,00

kr. 193 300,00.

Endvidere foreslaar konsulenten kr. 175 000,00 til et transportskib og kr. 55 000,00 til radiostation, mens departementet i st. prp. nr. 67 har opført kr. 15 000,00 til en saadan station.

Angaaende ovenstaaende beløp skal departementet bemerke:

Ad 1. I st. prp. nr. 120 for 1914 blev der bl. a. besluttet anvendt kr. 120 000,00 til slip med smie og baatskur. Denne slip var beregnet til at kunne ta fartøier av omkring 300 tons displacement.

Efter de beregninger over ingeniørarbeider, som er utført paa stedet, og over rullende materiel m. v. til slippen viser det sig imidlertid, at det nævnte beløp er utilstrækkelig.

Desuten har man under de senere overlegninger angaaende dette spørsmål fundet,

Om ekstraordinære bevilgninger til sjøforsvaret for budgetterminen 1915—16.

at slippen bør gjøres større end oprindelig forutsat, baade fordi de nye undervandsbaater, som i nærværende prp. foreslaaes bygget, vil bli større end vore nuværende, og fordi man ved anlæg av slippen maa ta hensyn til, at der antagelig senere vil bli spørsmaal om stationering av større fartøier, mineutlæggere, kanonbaater o. l. i Ofotenavsnittet. Anlægsomkostningene ved en slip for landsætning av fartøier paa op til 800 tons displacement er av departementets konsulent ved anleggene opgit til kr. 192 500,00 — iberegnet smie og baatskur samt rullende materiel, ophalingsspil o. l.

Ved at sette maksimumsstørrelsen av de fartøier, som slippen skal kunne landsætte, til 600 tons vil omkostningene reduceres til kr. 176 000,00. Da der som ovenfor anført staar til disposition kr. 120 000,00, vil merutgiften andra til henholdsvis kr. 72 500,00 og kr. 56 000,00.

Kommanderende Admiral har anbefalt, at slippen gjøres saa stor, at den kan opta fartøier av indtil 800 tons displacement, da det maa forutsættes i en forholdsvis nær fremtid at bli krav paa en saa stor slip i Ramsund.

Departementet slutter sig hertil og skal forøvrig bemerke:

Det av konsulenten til en 800 tons slip m. v. opførte beløp fordeler sig saaledes:

1) Slippen:	
Skinner, ophalingsspil, rullende materiel m. v.	kr. 104 500,00
Ingeniørarbeider	» 70 000,00
	<hr/>
	kr. 174 500,00
2) Baatskur	» 12 000,00
3) Smie	» 6 000,00
	<hr/>
	Tilsammen kr. 192 500,00

Da departementet har anset det til ingeniørarbeider ved slippen opførte beløp kr. 70 000,00 for at være for høit sammenlignet med tidligere overslag for lignende slipper, blev saken oversendt til uttalelse for Marinens Bygningsvæsen, som i skrivelser av 10de april og 1ste mai d. a. har foreslaat endel ændringer vedrørende slippens fundamentering m. v. og beregnet ingeniørarbeidene efter Hortens arbeids- og materialpriser til kr. 30 500,00. Efter dette overslag for ingeniørarbeidene skulde en 800

tons slip komme paa ialt kr. 135 000,00 mot av konsulenten opgit kr. 174 500,00.

Departementet antar, at man paa grund av de vanskelige arbeidsforhold i Ramsund bør forhøie Bygningsvæsenets overslag for ingeniørarbeidene med ca. 30 pct. fra kr. 30 500,00 til kr. 40 500,00, og at man derfor bør regne med, at utgiftene ved anlæg av en 800 tons slip m. v. vil stille sig som følger:

1) Slippen:	
Skinner, ophalingsspil, rullende materiel m. v.	kr. 104 500,00
Ingeniørarbeider	» 40 500,00
	<hr/>
	kr. 145 000,00
2) Baatskur	» 12 000,00
3) Smie	» 6 000,00
	<hr/>
	Tilsammen kr. 163 000,00

Av tidligere bevilgninger haves til disposition kr. 120 000,00 og i st. prp. nr. 67 er under tit. 5 pkt. 8 opført kr. 13 000,00, tilsammen kr. 133 000,00. Yderligere skulde altsaa til en 800 tons slip med rullende materiel, ophalingsspil m. v. samt smie og baatskur i Ramsund trænges en tillægsbevilgning av kr. 30 000,00 og departementet opfører overensstemmende hermed.

Ad 2. Efter mottat opgave fra Marinens Hovedverft meddeler konsulenten, at der for en utvidelse av det elektriske kraftanlæg ved oplagshavnen, som nedenfor omhandlet, vil kræves et betydelig større kjeleanlæg end oprindelig forutsat. Utgiftene ved denne forøkelse av kjeleanlægget samt en nødvendig forhøielse av overslagssummen til verktøimaskiner m. v. er opgit til kr. 77 500,00. Herfra gaar imidlertid kr. 3 000,00 som i st. prp. nr. 67 er opført under titel 5 punkt 5, saaledes at den merutgift, som her foreslaaes opført til bevilgning, blir kr. 74 500,00.

Ad 3. Ved de tidligere overslag har drivmaskineriet for oplagshavnen været forutsat at skulle bestaa av 2 dynamoer paa henholdsvis 175 og 22 k. w. med et mindre akkumulatorbatteri. Imidlertid kræves nu til ladning av de større undervandsbaaters akkumulatorbatterier en dynamo paa 250 k. w., og konsulenten antar, at den mindre dynamo, som væsentlig skal anvendes til den daglige drift ved oplagshavnen, paa grund av de i mellemtiden fore-

Om ekstraordinære bevilgninger til sjøforsvaret for budgetterminen 1915—16.

slaaede utvidelser vil bli for liten, saa der med en gang bør anskaffes en dynamo paa 50 k. w.

Efter opgave fra Minevæsenet vil tilveiebringelsen av disse større dynamoer med akkumulatorbatteri medføre en øket utgift av kr. 45 300,00. Endvidere vil til forskjellige apparater og kabler samt til nødvendig forhøielse av beløpene til inventar m. v. i Minevæsenets magasiner kræves tilsammen kr. 6 500,00. Det beløp, som her foreslaaes bevilget, blir derfor tilsammen kr. 51 800,00.

Ad 4. Under arbeidet med anleggene i Ramsund har konsulenten fremholdt ønskeligheten av, at staten med en gang sikrer sig vasdragsrettigheter i Spanbogelven paa Tjeløen, saa der ved mulig senere utvidelse av oplagshavnen blir anledning til at utnytte vandfaldene, som antagelig kan sættes til 250 eff. hk. Konsulenten mener, at man for erhvervelsen av vandfald med byggegrund maa regne med kr. 8 000,00.

Departementet er enig i at staten allerede nu bør sikre sig eiendomsretten til faldene i Spanbogelven og opfører derfor kr. 8 000,00 hertil.

Med hensyn til konsulentens forslag om anlæg av en større radiostation til en pris av kr. 55 000,00 skal departementet bemerke, at man ved flatestationen kun har tænkt at anlegge en radiostation med mindre rækkevidde, hvorfor det i st. prp. nr. 67 opførte beløp kr. 15 000,00 antages tilstrækkelig.

Likeledes finder departementet at spørsmålet om bygning av et særskilt fartøi som transportskip for oplagshavnen, til mineutlæging m. v. maa sees i forbindelse med planene for Marinens nybygning, hvorfor det ikke optages her.

I samme proposition under titel 5 punkt 11 er opført kr. 150 000,00 som halvparten av utgiftene til utdypning av Ramsundets nordre utløp, idet havnedirektøren i skrivelse av 24de februar 1915 har opplyst, at man for utførelsen av dette arbeide bør regne med en utgift av

mindst kr. 300 000,00. Sammen med det nævnte beløp kr. 150 000,00 er i st. prp. nr. 67—1915 opført kr. 13 000,00 til fyrbelysning, tilsammen kr. 163 000,00.

Med skrivelse av 6te april 1915 har havnedirektøren oversendt fornyede beregninger over utdypningen av Ramsund, utført av avdelingsingeniør Vogt, som ogsaa foretok de tidligere undersøkelser og beregninger i 1908. Paa grund av prisstigningen i arbeidsløn og materialer har havnedirektøren nu anslaat de samlede utgifter ved en utdypning saaledes som i st. prp. nr. 67 foreslaat til kr. 410 000,00.

Der vil saaledes utover de tidligere foreslaaede kr. 163 000,00 trænges yderligere kr. 55 000,00 under forutsætning av at den ene halvdel av utgiftene til utdypningen utredes av Marinens budget og den anden halvdel av Havnevæsenets.

Idet departementet skal henvise til hvad der i st. prp. nr. 67 er anført angaaende betydningen av et utdypet Ramsund saavel for den militære utnyttelse av flatestationen i Ramsund som for den private dampskibsfart foreslaaes opført yderligere kr. 55 000,00 i dette øiemed.

Under henvisning til foranstaaende foreslaar departementet, at der i tillæg til de i st. prp. nr. 67 for 1915 opførte beløp til foranstaltninger vedrørende flatestationen i Ramsund yderligere bevilges:

1. Slip	kr.	30 000,00
2. Verkstedsinventar	»	74 500,00
3. Mineinventar	»	51 800,00
4. Vasdragsrettighet	»	8 000,00
5. Utdypning av Ramsund	»	55 000,00

Tilsammen kr. 219 300,00,

der avrundes til kr. 220 000,00.

Titel 2. Forskjellige anskaffelser til Marinen.

a. *Forskjellige anskaffelser vedkommende 2 panserskibe og 1 undervandsbaat.*

Som fremholdt i st. prp. nr. 67 1915. s. 2 er der av de til 2 kystforsvarsskibe og 1 undervandsbaat bevilgede beløp, tilsammen kr. 16 200 000,00 anvendt endel til forskjellige anskaffelser til fartøiene, som dels bør finde

Om ekstraordinære bevilgninger til sjøforsvaret for budgetterminen 1915—16.

anvendelse til andre fartøier i Marinen og dels bør indgaa i forraad.

Departementet har i denne forbindelse fremholdt, at rentene av de paa byggekontraktene for nævnte fartøier utbetalte beløp bør og kan anvendes til dækning av de med disse anskaffelser forbundne utgifter.

Departementet tillater sig overensstemmende hermed at foreslaa, at rentene av de paa byggekontraktene for de 2 panserskibe og en undervandsbaat, pr. 31te mai 1915 beregnet til ca. kr. 693 500,00, tillates anvendt til forsvarsforanstaltninger i forbindelse med de i 1912 og 1914 bevilgede og avsatte beløp.

Opgave over de foretatte anskaffelser m. v. vedlægges som utrykt bilag. De fordeles sig under hovedposter med følgende beløp: (Kfr. utrykt spesifikasjon, der vedligger).

Marinens Hovedverft	kr.	13 852,39
— Intendantur	»	40 500,00
— Navigationsvæsen	»	904,80
— Minevæsen	»	221 651,00
— Sanitetsvæsen	»	5 286,77
— Artilleri	»	733 038,10
<hr/>		
Tilsammen	kr.	1 015 233,15
der avrundes til	»	1 015 000,00

b. Flytende oljelager.

Ved kongelig resolution av 11te december 1914 blev der tillatt anvendt til anskaffelse av transportabelt oljelager for ca. 200 tons brændselolje kr. 70 000,00 (jfr. st. med. nr. 10 for 1914 s. 27).

For det opførte beløp hadde man tænkt sig at faa bygget 2 lægtene à 100 tons. Det viste sig imidlertid av de indkomne anbud paa 2 saadanne lægtene, at man ikke kunde faa dem utført for det til disposition stillede beløp, og i skrivelse av 4de mars d. a. (utrykt bilag) anbefalte Marinens Intendantur, at der fra Kaldnæs Patentslip og mek. Verksted, Tønsberg, bestilles 2 oljelægtene à 100 tons for anbudspris tilsammen kr. 87 400,00.

Det kunde muligens ha latt sig gjøre at faa bygget en oljelægter paa ca. 200 tons for det opførte beløp. Departementet fandt imidlertid overensstemmende med en uttalelse fra Kommanderende Admiral, at 2 lægtene à

100 tons vilde være at foretrække for 1 à 200 tons, og at den ene helst burde være paa 150 tons.

Overensstemmende hermed blev Intendanturen ved departementets skrivelse av 17de mars d. a. bemyndiget til at avslutte kontrakt med Kaldnæs slip og mek. verksted om bygning av 1 oljelægter paa 100 tons for en pris av kr. 43 700,00, idet Intendanturen samtidig anmodedes om at indhente anbud paa 1 oljelægter à 150 tons.

I skrivelse av 19de mai d. a. (utrykt bilag) anbefaler Intendanturen, at bestillingen av denne lægter overensstemmende med Marinens Hovedverfts anbefaling gjøres ved Kaldnæs slip og mek. verksted efter en pris av kr. 58 500,00, dersom et saadant beløp kan bli bevilget. Kommanderende Admiral har sterkt anbefalt denne anskaffelse, da behovet for oljelægtene stadig stiger, efterhvert som anvendelsen av flytende brændsel øker, og departementet slutter sig hertil. Man vil i saafald faa til disposition i det hele 3 oljelægtene med motormaskineri, 2 à 150 og 1 à 100 tons.

Av de ved kgl. resolution av 11te december 1914 til heromhandlede øiemed disponerte midler gjenstaar ca. kr. 26 000,00, og der trænges altsaa yderligere henved kr. 33 000,00.

Departementet tillater sig under henvisning til foranstaaende at foreslaa, at der til flytende oljelager for brændselolje tillates anvendt k r. 33 000,00.

Under titel 2, forskjellige anskaffelser av materiel, foreslaaes saaledes bevilget:

- a) Til anskaffelser vedkommende de bestilte, men ikke leverte 2 pansrede kystforsvarsskibe og 1 undervandsbaat kr. 1 015 000,00
- b) Til flytende oljelager 33 000,00

Titel 2, tilsammen kr. 1 048 000,00

Foran er foreslaat anvendt:

Titel 1. Ramsund flaatestation	kr.	220 000,00
» 2. Forskjellige anskaffelser av materiel	»	1 048 000,00

Sum kr. 1 268 000,00

Til disposition ifølge foranstaaende ca. » 13 388 500,00

Rest. ca. kr. 12 120 500,00

Om ekstraordinære bevilgninger til sjøforsvaret for budgetterminen 1915—16.

der under forutsætning av at departementets foranstaaende forslag og forelægget i st. prp. nr. 67 — 1915 bifaldes av Stortinget foreslaaes disponeret til nybygning av fartøier og til anskaffelse av flyve- og minemateriel for Marinen.

Titel 3. Nybygning for Marinen.

Departementet har forelagt for Kommanderende Admiral spørsmålet om, hvordan ovennævnte beløp kr. 12 120 500,00 anbefales anvendt til nybygninger for Marinen.

Kommanderende Admiral har uttalt følgende:

«Ved beslutning av 6te juli 1912 bifalddt Stortinget, at sjøforsvaret i hovedtrekkene skulde planlægges overensstemmende med, hvad Forsvarsdepartementet herom hadde anført i st. prp. nr. 26—1912:

«som det mobile led i et kyst- og skjærgaardsforsvar,

med hovedopgave i alt væsentlig som av Norges Forsvarskommission i dens uttalelse av 11te oktober 1910 forutsat,

og med en fordeling av flaatens personel og materiel foruten til Hortensavsnittet til Kristiansands-, Bergens-, Trondhjems- og Ofotavsnittet.»

Forsvarskommissionens uttalelse av 11te oktober 1910 var saalydende:

«De viktigste av de oppgaver, som vor flaaete — foruten at tjene til opretholdelsen av vor nøytralitet — under samvirken med hæren vil faa at løse i tilfælde av en krig, vil være:

1. At vanskeliggjøre eller hindre en blokade av de viktigste indførselsfronter.
2. At hindre landsætning av større troppestyrker samt andre maritime krigsoperationer mot viktigere dele av den norske kyst, og herunder blandt andet at delta i forsvaret av Ofotenavsnittet og søke forbindelsen langs kysten av Nordland opretholdt.
3. At beskytte forefaldende troppestransporter paa kysten og løse andre for forsvaret viktige og tilfældige oppgaver.
4. At utføre partielle offensivstøt mot fiendtlig kyst.

For at kunne løse de opstillede oppgaver nogenlunde tilfredsstillende er man skjønsmæssig kommet til det resultat, at man bør søke til enhver tid at ha følgende antal av de forskjellige fartøistyper:

- 8 pansrede kystforsvarsskibe.
- 6 jagere.
- 40 torpedobaater } med fornødne
- 12 undervandsbaater } moderskibe.
- 4 kanonbaater eller kanonbevæbnede auxiliærfartøier.
- 1 hurtiggaaende mineutlægningsfartøi.

Desuten tiltrænges bevæbnede fartøier — i tilfælde auxiliærfartøier — til bevogtning, mineutlægning, mineoprensning av farvand og lignende.

Ældre materiel forutsættes derhos i størst mulig utstrækning anvendt til specialopgaver, hvortil det maatte egne sig, saavel i samarbeide med hæren som med flaaeten.»

Der er siden Stortinget i 1912 vedtok principerne for planleggelsen av sjøforsvaret ikke indtruffet noget, som ændrer Kommanderende Admirals opfatning forsaavidt angaar hovedlinjerne for dette forsvars anordning. De synsmaater, som Forsvarsdepartementet dengang i overensstemmelse med Kommanderende Admiral anførte som grunnleggende for sjøforsvarets planleggelse har fremdeles sin gyldighet. Kommanderende Admiral skal i saa henseende henvisse til sin skrivelse av 30te november 1911, indtat i hemmelig tillæg til st. prp. nr. 26—1912, og til st. prp. nr. 26 1912.

Erfaringene fra den nu paagaaende krig, avpasset efter vore forhold, har efter hvad Kommanderende Admiral har kunnet slutte av tilgjengelige opplysninger, vist at vort sjøforsvar i hovedsaken er planlagt efter de rigtige linjer.

Kommanderende Admiral er derfor fremdeles av den opfatning, at hvad vor flaaete i høi grad trenger er pansrede artilleriskibe. Vore 4 pansrede kystforsvarsskibe er nu saavidt gamle, at man ikke godt kan regne med dem som fuldt effektive stort længer, og et antal av 4 pansrede artilleriskibe er altfor litet, skal flaaeten kunne løse sine oppgaver paa en nogenlunde tilfredsstillende maate. Disse fartøier har mange og viktige oppgaver paa vor lange kyst, som vi kun for enkelte hovedavsnits vedkommende kan overkomme at forsvare ved kystbefæstninger. Og der vil — ikke mindst under en situation som den nuværende, hvor flaatens oppgave er at medvirke til hævdelse av landets nøytralitet — let kunne tænkes tilfælder, hvor det vil være av avgjørende betydning, at man har pansrede

Om ekstraordinære bevilgninger til sjøforsvaret for budgetterminen 1915—16.

artilleriskibe til disposition. Kommanderende Admiral mener derfor, at man snarest mulig bør gaa til bygning av mindst 2 pansrede artilleriskibe passende for vore forhold.

Da det imidlertid under de nuværende forhold formentlig vil være vanskelig at faa kontrahert pansrede artilleriskibe, vil Kommanderende Admiral efter omstændighetene anbefale, at de midler, som er blit ledige, bl. a. ved beslaglæggelsen av de i England bestilte 2 pansrede kystforsvarsskibe, disponeres til andet fartøismateriel som hellig trænges for flaaen. Men Kommanderende Admirals forutsætning er herunder, at der saasnt omstændighetene medfører, at pansrede kystforsvarsskibe kan erhverves, gives bevilgning til saadanne fartøier til Marinen.

Under henvisning til foranstaaende vil Kommanderende Admiral anbefale, at det resterende beløp, ca. kr. 12 120 500,00 av de i 1912 og 1914 til forsvarsforanstaltninger av Stortinget bevilgede og avsatte beløp, anvendes til følgende anskaffelser for Marinen:

4 større undervandsbaater à ca. 2 mill. kroner	ca. kr. 8 000 000,00
2 større torpedobaater à ca.	
800 000,00	» » 1 600 000,00
3 kanonbaater à ca. 500 000,00	» » 1 500 000,00
Flyvemateriel	» » 140 000,00
Minemateriel, resten	» » 880 500,00

Sum ca. kr. 12 120 500,00

Kommanderende Admiral skal i denne forbindelse bemerke, at det under den nuværende situation har vist sig nødvendig at ha til disposition flere losjiskibe end de hertil spesielt indredede fartøier. Man har saaledes maattet anvende kanonbaaten «Sleipner», der ved Stortingets beslutning av 14de mai 1914 er besluttet utrangert som krigsfartøi og avhændet efter Forsvarsdepartementets nærmere bestemmelse. Under almindelig fredstjeneste viser det sig ogsaa ofte at være krav paa et mindre losjiskib.

«Sleipner» er imidlertid i den nuværende forfatning ikke videre skikket som losjiskib, og Kommanderende Admiral vil derfor foreslaa, at det undersekes, om det lar sig gjøre, og hvad det i tilfælde vil koste at faa fartøiet indredet og utstyrt som losjiskib. Hvis

fartøiet kan gjøres skikket til losjiskib uten uforholdsmæssige omkostninger vil Kommanderende Admiral foreslaa, at Stortingets bestemmelse om fartøiets salg søkes omgjort, saaledes at fartøiet kan bli indredet og overgaa til losjiskib.»

Departementet kan i alt væsentlig slutte sig til Kommanderende Admirals forslag til nybygning og skal med hensyn til de enkelte poster bemerke:

a) Undervandsbaater.

Marinen har for tiden 4 undervandsbaater, bygget ved Germaniaverft, Kiel, med et deplacement av 250—200 tons opdykket. Desuten er der under Marinens ordinære budget for terminen 1914—15 og 1915—16 git bevilgning til paabegyndelse av 2 nye undervandsbaater ved Marinens Hovedverft.

I skrivelse til Stortingets Militærkomite av 7de mai d. a. (utrykt bilag) har departementet paa foranledning redegjort for, hvad der til den tid er foretat for at fremme nybygning av undervandsbaater ved Marinens Hovedverft. Under henvisning hertil skal yderligere meddeles, at der efter mottagelsen av undervandsbaatskommissionens redegjørelse (utrykt bilag) har været ført forhandlinger med repræsentanter for de firmaer, hvis tilbud kan komme i betragtning.

En undervandsbaat av disse firmaers større type paa ca. 400 tons opdykket vil antagelig komme paa ca. 2 millioner kroner og en baat av den mindre type paa ca. 150 tons opdykket paa ca. 1 million kroner.

Departementet slutter sig til Kommanderende Admirals forslag om bygning av 4 større undervandsbaater.

Det har tidligere gjentagende, og senest i forbindelse med planerne for forsvar av yttre Kristianiafjord (jfr. st. prp, nr. 67 1915 titel 1) været under overveielse at søke tilveiebragt en mindre type av undervandsbaater, beregnet paa mere lokalt forsvar av spesielle forsvarsavsnit. Departementet har derfor indhentet tilbud paa bygning av saadanne baater, ved siden av den større type, og efter anbudene skulde man som foran nævnt kunne paaregne at faa bygget en mindre undervandsbaat paa ca. 150 tons for ca. 1 million kroner.

Om ekstraordinære bevilgninger til sjøforsvaret for budgetterminen 1915—16.

Undervandsbaaten er imidlertid for tiden under rask utvikling, og det ser herunder ut, som om størrelsen stadig øker.

Utviklingen vil derfor sandsynligvis medføre, at kravene med hensyn til disse fartøiers størrelse og militære egenskaper etterhvert vil øke, og at de ældre baater derfor etterhaanden bør overgaa til lokalforsvar.

Departementet finder under disse omstændigheter, at man for tiden bør holde sig til den av Kommanderende Admiral foreslaaede type, der har et noget større deplacement end Marinens nuværende 4 undervandsbaater, og opfører overensstemmende med Kommanderende Admirals forslag til bygning av 4 større undervandsbaater k r. 8 000 000,00.

b) *Torpedobaater.*

Paa Marinens budget for terminen 1915—16 er der git bevilgning til paabegyndelse av en ny torpedobaat. Under henvisning til hvad der herom er anført i budgetpropositionens hemmelige del skal departementet meddele:

De nye sjøgaaende torpedobaater vil bli paa ca. 200 tons deplacement og faa en fart av mindst 25 knop. Torpedobevæbningen vil bli 2 dobbeltkanoner, eller 1 dobbelt kanon og 1 enkeltkanon og artilleribestykningen 1 à 2 stkr. 76 mm. h.k. og 2 stkr. 6,5 mm. maskingeværer.

Til sammenligning anføres at den sidst byggede torpedobaat «Kjell» har et deplacement paa 100 tons og en torpedobevæbning av to enkeltkanoner og et baugrør, samt artilleribestykning bestaaende av 1 65 mm. h. k. og 2 6,5 mm. maskingeværer.

Der vil ved den nye type bli lagt spesiell vekt paa at tilveiebringe gode sjøgaaende egenskaper og bedst mulig fart, og størrelsen vil av den grund maatte økes til ca. 200 tons. Baatene vil bli utstyrt med radiotelegraf og om mulig med arrangement for transport og utlægning av miner.

De foreliggende utkast er beregnet alternativt for oljefyrede kjeler og for kulfyrede. For førstnevnte er prisen beregnet til ca. k r. 800 000,00 pr. baat, for sidstnevnte vil denne pris antagelig økes med ca. 10 pct.

Departementet opfører overensstemmende med Kommanderende Admirals forslag til 2 større torpedobaater à ca. k r. 800 000,00, k r. 1 600 000,00.

c) *Kanonbaater.*

Departementet har latt utarbeide ved Marinens Hovedverft forslag til en mindre kanonbaatstype skikket til at operere i skjærgaarden og forøvrig overensstemmende med de av Kommanderende Admiral opsatte fordringer til et saadant fartøi, bl. a. ogsaa som mineutlægger. Verftet er foreløbig blit staaende ved et fartøi av følgende omtrentlige dimensjoner m. v.:

Længde i vandlinje	ca. 40 m.
Bredde	» 6,8 »
Dyppgaaende til konstruktions-	
vandlinje	» 1,75 »
Deplacement	250 tons.

Bestykning 3 stkr. 10 cm. h.k., paaregnet fart med 50 miner paa dæk 10 knop. Pris eksklusive miner ca. k r. 500 000,00.

Kommanderende Admiral har uttalt, at han anser en kanonbaat i det væsentlige overensstemmende med det av verftet utarbeidede utkast for at være en heldig type for vore forhold, og departementet foreslaar i henhold til Kommanderende Admirals anbefaling til 3 stkr. 250 tons kanonbaater med arrangement for utlægning av ca. 50 miner bevilget k r. 1 500 000,00.

d) *Flyvemateriel.*

Marinens Flyvevæsen har i skrivelse av 21de mars d. a. (utrykt bilag) avgitt omkostningsoverslag for anskaffelse av alternativt 8, 6, 4 og 2 hydroaeroplaner med tilbehør.

Efter de for Flyvevæsenet opsatte foreløbige planer vil der til Marinen trænges 12 hydroaeroplaner.

For de i indeværende termin bevilgede midler er der under bygning paa Horten 4 maskiner. Desuten har Marinen 1 ældre apparat «Start», som man for fremtiden vistnok kun bør regne med som øvelsesapparat.

Overensstemmende med Kommanderende Admirals forslag opfører departementet efter Flyvevæsenets overslag til anskaffelse av 2

Om ekstraordinære bevilgninger til sjøforsvaret for budgetterminen 1915—16.

hydroaeroplaner for Marinen med reservedeler, 2 skur m. v. kr. 140 000,00.

Aeroplanerne er forutsat utstyrt med radiotelegraf og armert med et rekylgevær og bomber. I det opførte beløp er medregnet driftsutgifter i de første 5 maaneder efter apparatenes fullførelse samt anskaffelse av en reservemotor til «Start».

e) *Minemateriel.*

Hérunder foreslæes overensstemmende med Kommanderende Admirals forslag anvendt, hvad der maatte bli til rest av det samlede disponible beløp, ca. kr. 880 500,00.

Det er forutsætningen, at beløpet efter administrationens nærmere bestemmelse — foruten til anskaffelse av mine- og torpedo-materiel med magasinrum — ogsaa kan anvendes til foranstaltninger paa private fartøier for at gjøre dem anvendelige til utlægning av Marinens miner, hvilket spørsmål er under utredning. Departementet gaar endvidere ut fra, at man av disse midler kan disponere, hvad der ansees nødvendig til utstyr av mine- og torpedoverksteder ved oplagshavnene.

I forbindelse med foranomhandlede nybygningsspørsmål skal departementet med hensyn til Marinens ordinære nybygningsbudget i de førstkommende terminer bemerke, at til fullførelse av paabegyndt materiel vil være bundet:

Terminen 1916—1917:

1 Mineutlægger	kr. 1 000 000,00
2 Undervandsbaater	» 1 500 000,00
1 Torpedobaater	» 300 000,00
	<hr/>
	kr. 2 800 000,00

Terminen 1917—1918:

2 Undervandsbaater	kr. 2 000 000,00
1 Torpedobaater	» 400 000,00
	<hr/>
	kr. 2 400 000,00

Hvis nærnærende proposition bifaldes, vil i næste termin følgende materiel for Marinen komme under bygning:

E k s t r a o r d i n æ r t:

- 4 undervandsbaater
- 2 torpedobaater
- 3 kanonbaater
- 2 hydroaeroplaner og minemateriel.

O r d i n æ r t:

- 1 hurtiggaaende mineutlægger
- 2 specielle mineutlæggere
- 2 undervandsbaater og
- 1 torpedobaater

e l l e r s a m m e n s t i l l e t:

- 6 undervandsbaater
- 3 torpedobaater
- 3 kanonbaater
- 2 mineutlæggere
- 2 hydroaeroplaner og minemateriel.

I anledning av det av Kommanderende Admiral reiste spørsmål om indredning av «Sleipner» til losjiskib skal departementet bemerke, at saken er under utredning ved Marinens Hovedverft. Hvis det skulde vise sig, at fartøiet kan gjøres skikket til losjiskib uten uforholdsmæssig store omkostninger vil departementet i en senere proposition forelægge saken for Stortinget til avgjørelse.

Det er departementets forutsætning, at det materiel, hvortil bevilgning er foreslaat i nærværende proposition, i størst mulig utstrækning skal bygges inden landet.

Den kommission, der under 20de februar 1915 er nedsat for at utrede denne side av saken, har endnu ikke avgitt indstilling, hvorfor der for nærværende ikke kan gives nogen detaljert redegjørelse for, hvorledes nybygningen vil bli anordnet ved indenlandske verksteder.

Om ekstraordinære bevilgninger til sjøforsvaret for budgetterminen 1915—16.

Med hensyn til de for de foreslaaede nye fartøier opførte priser vil man gjøre uttrykkelig opmerksom paa, at de kun maa betragtes som tilnærmelsesvis rigtige, da det under de nuværende forhold er ugjærlig at kalkulere riktig, saa meget mere som fartøierne forutsettes bygget ved private verksteder.

Personel.

Der vedlægges som utrykt bilag en opgave over fast personel, som vil trænges til det i nærværende proposition foreslaaede nye materiel, og over utgiftene til avlønning av dette personel.

Opgaven er utarbeidet under konferance med Kommanderende Admiral og maa kun betragtes som en foreløbig oversigt. Nøiagtige opgaver vil bli fremlagt i forbindelse med det forslag til ny organisation for Marinen, som senere vil bli utarbeidet paa grundlag av de erfaringer, som vindes under den nuværende situation. Det er mulig, at man vil kunne klare sig i noget større utstrækning end i opgaven forutsat med nationalt og vernepliktig personel, hvorved utgiften til faste lønninger vil reduceres endel.

Utgiften til faste lønninger er beregnet til:
pr. undervandsbaat med reservebesætning

	ca. kr. 33 750,00
› torpedobaat	› › 22 350,00
› kanonbaat	› › 21 800,00
› flyvegruppe (2 apparater)	› › 4 900,00

Om ekstraordinære bevilgninger til sjeforsvaret for budgetterminen 1915—16.

Opgave over personel til 4 undervandsbaater, 2 torpedobaater, 3 kanonbaater og 1 flyvegruppe.

Grad.	4 undervandsbaater		2 torpedo baater.	3 kanon- baater.	1 flyve- gruppe (2 aero- planer).	Sum.
	Fast.	Reserve.				
Sjøofficerskorpset:						
Kaptein	4	2	2	3	—	11
Premierløjtnant	4	2	2	3	2	13
Vernepligtig officer	—	—	—	3	—	3
Sjømilitære Korps:						
Kanoner	—	—	—	3	—	3
Underkanoner	—	—	2	3	—	5
Kanonskyttere	—	—	2	9	—	11
Haandværkskorpset:						
Overminer	—	—	2	3	—	5
Miner	4	1	—	—	—	5
Underminer	8	2	2	3	—	15
Minekonstabler	—	—	8	—	—	8
Overmaskinist	—	—	2	3	—	5
Maskinist	4	1	—	—	—	5
Undermaskinist	8	2	2	3	—	15
Undervandskonstabler	40	10	—	—	—	50
Fyrbøter	—	—	8	6	—	14
Vaabenhaandverker	—	—	—	3	—	3
Minehaandverker	—	—	—	3	—	3
Mekaniker	—	—	—	—	1	1
Utskrevne:						
Matroser	—	—	16	72	—	88
Maskinister	—	—	4	6	—	10
Fyrbøtere	—	—	12	12	—	24
	72	20	64	138	3	

Om ekstraordinære bevilgninger til sjøforsvaret for budgetterminen 1915—16.

For de foreslaaede 4 undervandsbaater, 2 torpedobaater, 3 kanonbaater og 1 flyvegruppe med staber o. l. er utgiften til fast personel beregnet til ialt ca. kr. 250 000,00 pr. aar.

Under henvisning til foranstaaende foreslaar departementet bevilget under:

Titel 1. Ramsund flaaestasjon	kr. 220 000,00
› 2. Forskjellige anskaffelser til Marinen	› 1 048 000,00
› 3. Nybygning for Marinen :	
a. 4 større undervandsbaater	kr. 8 000 000,00
b. 2 større torpedobaater	› 1 600 000,00
c. 3 kanonbaater	› 1 500 000,00
d. flyvemateriel	› 140 000,00
e. minemateriel, resten ca.	› 880 500,00
	<hr/>
	› 12 120 500,00
	<hr/>
	Tilsammen ca. kr. 13 388 500,00
	<hr/>

I henhold til det anførte

indstilles:

At Deres Majestæt vil bifalde og underskrive vedlagte utkast til proposition til Stortinget om ekstraordinære bevilgninger til sjøforsvaret.

Om ekstraordinære bevilgninger til sjøforsvaret for budgетterminen 1915—16.

Hans Majestæt Kongens proposition til Stortinget om ekstraordinære bevilgninger til sjøforsvaret for budgетterminen 1915—16.

Vi Haakon, Norges Konge,

gjør vitterlig:

Stortinget indbydes til at fatte følgende

beslutning:

1. Stortinget samtykker i, at der til efternævnte forsvarsforanstaltninger anvendes følgende beløp:

Tit. 1. Ramsund flaaestation	kr. 220 000,00
› 2. Forskjellige anskaffelser til Marinen	› 1 048 000,00
› 3. Nybygning for Marinen overensstemmende med den i vedlagte indstilling opsatte plan	› 12 120 500,00

Tilsammen kr. 13 388 500,00

2. Til dækning av disse utgifter:

- a) anvendes av de ved Stortingets beslutninger av 6te juli 1912 og 4de juli 1914 til forskjellige forsvarsforanstaltninger bevilgede og avsatte beløp kr. 12 695 000,00
- b) bevilges av statskassens kontantbeholdning et beløp av › 693 500,00 motsvarende rentene av de paa byggekontraktene for de to pansrede kystforsvarsskibe og 1 undervandsbaat tilbakebetalte beløp.

Tilsammen kr. 13 388 500,00

Forsvarsdepartementets indstilling i saken vedlægges i avtryk.

Git paa Kristiania slot den 11te juni 1915.

Under Vor haand og rikets segl

Haakon.

(L. S.)

Gunnar Knudsen.

Hesselberg.

1915